

กระบวนการสอนศิลปะ : รูปแบบประเพณีกับรูปแบบร่วมสมัย

Methodologies for Teaching the Art Courses : Traditional and Contemporary

วรสิติ์ มุตตามะชา^{1*}

Worasit Muttameta^{1*}

*ผู้นิพนธ์ประสานงาน : โทร 074-336955 และ E-mail : worasit_m@yahoo.com

บทคัดย่อ

ศิลปะเป็นศาสตร์ที่มีกระบวนการสอนเกี่ยวข้องกับรูปแบบประเพณีและรูปแบบร่วมสมัย รูปแบบประเพณี เป็นแนวทางที่สืบทอดกันต่อ ๆ มา เนื้อหาและวิธีการ สัมพันธ์ใกล้ชิดกับธรรมชาติ สะท้อนความงาม ความประณีต ความละเอียดอ่อนในจิตใจ ในขณะที่รูปแบบร่วมสมัยเป็นการใช้ เทคโนโลยีเพื่อสังเคราะห์ความรู้และวิธีการเพื่อความงาม ความ รวดเร็ว และความสะดวกสบาย กระบวนการสอนทั้งสองรูปแบบต่างมีความสำคัญไม่น้อยไปกว่ากัน จึงขึ้นอยู่กับผู้สอนที่จะ ประยุกต์ใช้ทั้งสองรูปแบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างสรรค์ที่เกิดคุณค่าต่อการดำเนินชีวิตร่วมกันในสังคม โลกปัจจุบัน

คำสำคัญ : กระบวนการสอนศิลปะ รูปแบบประเพณี รูปแบบร่วมสมัย

Abstract

The arts is a science that has methodologies involved with traditions and contemporary. The tradition is a trend derived from generations to generations. Its contents and methods are close to nature reflecting beautiful details as well as sense in mind. The contemporary, on the other hand, utilizes technologies in order to synthesize knowledge and methods for beauty, paces and convenience. Both teaching methods are equally significant. Depending on instructors, how to apply both of them in order to create valuable ways of life in current global society.

Keywords : Art Teaching methodologies, Traditional, Contemporary

^{1*} รองศาสตราจารย์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

^{1*} Associate Professor of Faculty & Fine Arts, Songkhla Rajabhat University.

บทนำ

ความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กับสถาบันศิลปกรรมอินโดนีเซีย เดนพาชาร์ (Institute Seni Indonesia Denpasar) ลงนามโดยอธิการบดีของสองสถาบัน เมื่อเดือน สิงหาคม 2549 และในวาระการจัดงานเทศกาลศิลปะอินโดนีเซีย 21- 25 พฤษภาคม 2550 จึงได้มีการสัมมนาทางวิชาการเรื่อง “ความคล้ายคลึงกันและความแตกต่างกันใน กระบวนการสอน หลักสูตรศิลปะบนจุดเน้นของรูปแบบประเพณีและร่วมสมัย” (Similarities and differences in methodologies for teaching the art courses focusing on traditional and contemporary art work) จัดขึ้นในวันที่ 23 พฤษภาคม 2550 ณ สถาบันศิลปกรรมอินโดนีเซียเดนพาชาร์ (ISI) การสัมมนาประกอบด้วยคณาจารย์ของทั้ง 2 สถาบันและมหาวิทยาลัยตริสาคติ (Trisakti) รวมทั้งผู้ฟัง จากมหาวิทยาลัยและสถาบันในเครือข่าย เช่น สรุราคาร์ตา ยกยาการ์ดา บันดุง เป็นต้น

บทหลักเป็นภาษาที่มีเชื้อเสียงในระดับโลก มีความงามของธรรมชาติและศิลปะนธรรม ของชาวอินดูที่สืบทอดกันมาอย่างนาน จึงทำให้มีนักท่องเที่ยวทั่วโลกโดยเฉพาะชาวตะวันตก เดินทางไปばかりจำนวนมาก สถาบันศิลปกรรมอินโดนีเซียเดนพาชาร์ตั้งอยู่ ณ เมืองเดนพาชาร์ อันเป็นเมืองเอกของบาหลี จัดการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา สาขาวิชาศิลปกรรมศาสตร์ ความ ก้าวหน้าของเทคโนโลยี การขยายตัวของชุมชนและอุดสาหกรรมการท่องเที่ยว ย้อมสีผลต่อแนว คิดการจัดการเรียนการสอน เนื่องจากเป็นการสัมมนาครั้งแรกจึงมุ่งสำรวจเชิงเบื้องต้นทักษะ เฉพาะและภาพรวมของกระบวนการสอนศิลปะทั้งสองสถาบันบนจุดเน้นของรูปแบบประเพณีและ รูปแบบร่วมสมัย ผลของการสัมมนาจะนำไปสู่การพัฒนาความร่วมมือระหว่างกันต่อไป

เนื้อหา

การเบรียบเทียบกระบวนการสอนศิลปะระหว่างสองสถาบันโดยศึกษาความหมายของ คำสำคัญที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

1. ความหมายของกระบวนการสอนศิลปะ

พจนานุกรมนิเวลต์ของเว็บสเตอร์ (Neufeldt and Guralnik, 1994, p. 854) ได้ให้ความ หมายกระบวนการ (methodologies) ไว้ว่า ศาสตร์และวิธีการหรือการเรียงลำดับ การจำเพาะของ เหตุและผล อันเกี่ยวข้องกับการประยุกต์ใช้หลักการและเหตุผล การแสวงหาข้อเท็จจริงบนพื้นฐาน ของวิทยาศาสตร์หรือปรัชญา Methodologies เป็นพหุพจน์ หมายถึง ระบบหรือวิธีการต่าง ๆ ตาม หลักการของแต่ละสาขา

จากความหมายดังกล่าว ระบบหรือวิธีการตามหลักการของสาขาวิชาศิลปกรรมยังคงไว้ ตามรูปแบบประเพณี และบางระบบวิธีการได้เปลี่ยนแปลง โดยนำรูปแบบประเพณีมาผสมผสานกับระบบ หรือวิธีการสมัยใหม่ หรือเรียกว่ารูปแบบร่วมสมัย ตามความก้าวหน้าของเทคโนโลยียุคปัจจุบัน

2. ความหมายของศิลปะรูปแบบประเพณี

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ให้ความหมาย “รูปแบบ” ไว้ว่า น. รูปที่

กำหนดขึ้นเป็นหลัก หรือเป็นแนวซึ่งเป็นที่ยอมรับ เช่น รูปแบบร้อยกรอง ศิลปะที่แสดงให้เห็นว่าเป็น เช่นนั้น ๆ อย่างเช่นรูปคน รูปบ้าน รูปปลา เป็นต้น “ประเพณี” น.สิ่งที่นิยมถือปฏิบัติสืบ ๆ กันมา จนเป็นแบบแผน ชนบธรรมเนียมหรือจารีตประเพณีสังคม น. ประเพณีของสังคมที่ถือปฏิบัติสืบท่อ กันมา “รูปแบบประเพณี” จึงหมายถึง แนวทางอันเป็นที่ยอมรับสืบทอดกันต่อ ๆ มาในทางศิลปะไทย และศิลปะชาติ ได้แก่ ลวดลาย จิตกรรม ประดิษฐกรรม สถาปัตยกรรม รวมทั้งศิลปวัฒนธรรมแขนง อื่น ๆ

3. ความหมายของศิลปะรูปแบบร่วมสมัย

พจนานุกรม 2 แหล่ง คือ นิวเฟล์ด ของ เว็บสเตอร์ปี 1994 (Neufeldt and Guralnik, 1994, p.300) และพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 “ได้ให้ความหมาย “ร่วมสมัย” ดังนี้

3.1 พจนานุกรมนิวเฟล์ด ของ เว็บสเตอร์

3.1.1 มีชีวิตอยู่ หรือเกิดขึ้นในยุคสมัย เวลาเดียวกัน

3.1.2 เกี่ยวกับยุคสมัยเดียวกัน เกี่ยวกับรูปแบบของเวลาปัจจุบัน หรือเวลา ที่ผ่านพ้นไปไม่นาน พจนานุกรมได้ให้คำ “ร่วมสมัย” มีความหมายสอดคล้องกับคำ “สมัยใหม่” โดย มีความหมายรวมถึงการกระทำเกี่ยวกับการออกแบบ แนวทางร่วมสมัยที่เกิดขึ้นในโรงเรียนศิลปะ ดนตรี วรรณกรรม นาฏศิลป์ ซึ่งเกี่ยวข้องกับยุคปัจจุบัน

3.2 พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ได้ให้ความหมาย “ร่วม สมัย” ดังนี้ สมัยปัจจุบัน เช่น ประวัติศาสตร์ร่วมสมัย ศิลปะร่วมสมัย รุ่นราวดาราเดียวกัน สมัยเดียว กัน

จากความหมายของ “ร่วมสมัย” ดังกล่าวข้างต้น จึงพอสรุปได้ว่า ศิลปะร่วมสมัย คือ ศิลปะ ซึ่งเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต อันแตกต่างจากยุคสมัยกลางที่ผ่านมา ด้วยรูปแบบ ชีวิตในปัจจุบัน และองค์ ถึงเทคโนโลยีและพัฒนาการล่าสุดของศิลปวัฒนธรรมแขนงต่าง ๆ เช่น ภาษา วรรณกรรม จิตกรรม ประดิษฐกรรม สถาปัตยกรรม และการออกแบบผลิตภัณฑ์ เป็นต้น

ผลการศึกษา

จากการศึกษาความหมายของคำสำคัญดังที่กล่าวมาแล้วอาจารย์แต่ละท่านเจึงได้เสนอ ผลงาน เพื่อให้เห็นถึงความรู้เฉพาะด้านและภาพรวมของกระบวนการสอนศิลปะ ระหว่างสอง สถาบัน ซึ่งประกอบด้วยการปฏิบัติสร้างสรรค์ การศึกษาวิจัย สารการเรียนรู้ ในรายวิชา บันจุด เน้นของรูปแบบประเพณีและรูปแบบร่วมสมัยโดยมีผลการศึกษาเป็น รายบุคคลดังนี้

1. จังหวะความสัมพันธ์ของสีและการจัดวาง (*The rhythmic relationship of colors and patterns*) โดย อาจารย์จรุญ ศรียะพันธุ์ เสนอวิธีการจิตกรรม ด้วยสีสังเคราะห์ อะคริลิกบนผ้าม่าน ใบและดินเผาแสดงความสัมพันธ์ระหว่างสีกับรูปทรง เป็นความประทับใจทางกายภาพของ สิ่งแวดล้อมที่ปรากฏความสวยงามส่วนตัวของสี ปลูกประสาทสัมผัสทำให้เกิดความสุข ความเพลิดเพลิน อันนำไปสู่การสังเคราะห์ทางการมองเห็น ผ่านรูปทรงของสี เป็นการสร้างสรรค์ด้วยวิธีแต่งแต้ม ระบายสีพื้นเรียบในระบบที่ปราศจาก ความเหมือนจริงในเชิง 3 มิติ ดังรูปที่ 1

รูปที่ 1 จิตรกรรมอะคริลิค บนเฟรมผ้าใบ ผลงานของอาจารย์จรุญ ศรียะพันธุ์

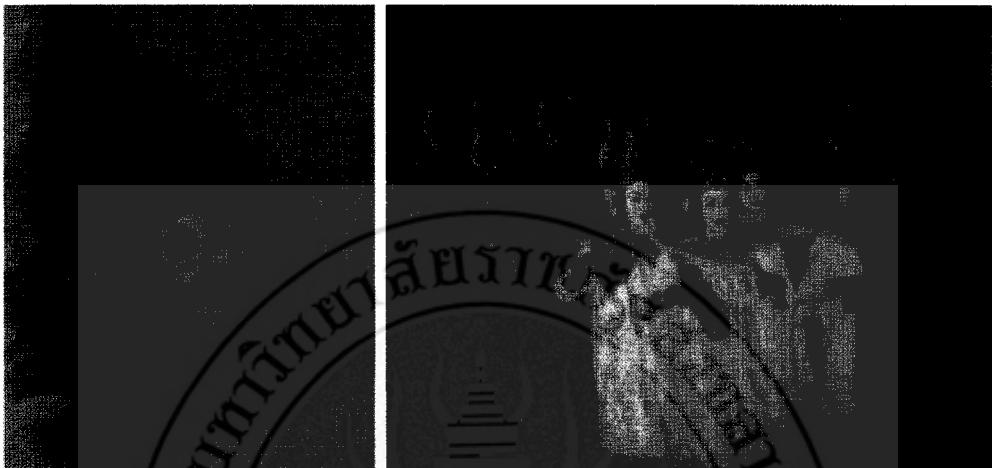
2. สัญลักษณ์แห่งความดีงามของชีวิต (symbol of virtue of life) โดยอาจารย์ ธงศักดิ์ ทรงษ์แพง เสนอวิธีการประดิษฐ์การทำต้นแบบและการหล่อพิมพ์ ได้รับความบันดาล ใจจากรูปอันเป็นสัญลักษณ์ในพุทธศาสนา เป็นสัญป.เจดีย์ ดอกบัว นำม้าจัตองค์ประกอบรูปทรง แสดง ความสมดุลของแกนแนวตั้งและแนวอน กำหนดทิศทางโน้มนำไปสู่จิต สมารชิ ปัญญา เพื่อความดี ของชีวิต ดังรูปที่ 2

รูปที่ 2 ประดิษฐกรรม สัญลักษณ์แห่งความดีงามของชีวิต ผลงานของอาจารย์ธงศักดิ์ วงศ์แพง

3. การจัดเรียนเรียนสีในหลายวัฒนธรรมประเทศของอินโดนีเซีย (*colors arrangement of several traditional culture of Indonesia*) โดยศาสตราจารย์ยูสูฟ อัฟเฟนדי (Prof. Yusuf Affendi) รายงานการวิจัยจากการศึกษาความหลากหลายของวัฒนธรรม 22 ชนเผ่า บนพื้นที่ 13 เกาะของอินโดนีเซีย โดยเน้นการสังเกตโดยตรงต่อการจัดเรียนเรียนสี ในงานหัตถกรรมและงานผ้าทอ อันแสดงถึงเอกลักษณ์ของชนเผ่าต่าง ๆ ซึ่งการจัดเรียนเรียนสีตั้งกล่าว มีความสัมพันธ์กับพืชพันธุ์ สิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น รวมทั้งการเปลี่ยนของการจัดเรียนเรียนสีตามวาระโอกาสของ

กิจกรรมทางสังคม ซึ่งมีผลต่อแนวคิดเชิงสัญลักษณ์ รูปทรงและการออกแบบ ตัวอย่างการแสดงศิลปวัฒนธรรมของชาวนาหลี ดังรูปที่ 3

รูปที่ 3 การแต่งกายและการแสดงศิลปวัฒนธรรมของชาวนาหลี

4. ความรู้สึกภายในใจของข้าพเจ้า (*my hidden feeling*) โดยอาจารย์อริยา กันทะลักษณ์ เสนอผลงานศิลปะภาพพิมพ์ แม่พิมพ์โลหะ (Etching) ได้รับความบันดาลใจจากสภาพแวดล้อมและความเชื่อในสังคมท้องถิ่น ภาพพิมพ์แม่พิมพ์โลหะ เป็นวิธีการแบบประเพณีของชาวตะวันตกที่เริ่มทำกันในยุโรปราชวงศ์ที่ 16 และเริ่มศึกษาในประเทศไทย ประมาณ 1 ศตวรรษ ปัจจุบันยังคงมีวิธีการขั้นตอน เช่นที่เคยทำกันมา แต่มีการพัฒนาเครื่องมือ อุปกรณ์ที่สะดวกสบายมากขึ้น ดังรูปที่ 4

รูปที่ 4 ภาพพิมพ์ แม่พิมพ์โลหะ ผลงานของอาจารย์อริยา กันทะลักษณ์

5. ความงามและความพึงพอใจในมโนทัศน์ของรูปแบบมินิมอลในจิตรกรรม (*aesthetic and sublime : minimal concept in painting*) โดยไอ วายาน คาร์จา (Drs. I Wayan Karja) เสนออมโนทัศน์ของศิลปะมินิมอลในจิตรกรรมผลงานของเขาว่า ซึ่งมีแนวคิดสำคัญ คือ การลด เนื้อหาในเชิงวัตถุธรรมเพื่อนำไปสู่ความว่างเปล่า อันเป็นอารมณ์เบื้องลึกของบุคคล รูปแบบ มินิมอลเป็นสื่อของการแตกตัวของศิลปะและปรัชญา ในยุคสมัยใหม่ที่ว่า "น้อยคือมาก" (less is more) ซึ่งสอดคล้องกับปรัชญาทางโลกตะวันออก ในการทำจิตภានาออกจากรูปลักษณ์ตัวตนไปสู่สามาร્ท ความสงบ ความงามตามแบบมินิมอล นับว่ามีอิทธิพลต่อศิลปะการออกแบบในเชิงสังเคราะห์ รูปธรรมให้เหลือน้อยลง เพื่อได้รับ ประโยชน์จากพื้นที่ว่าง ด้วยย่างผลงานการออกแบบตกแต่งร่วม สมัยของบาหลี ดังรูปที่ 5

รูปที่ 5 การออกแบบตกแต่งร่วมสมัยของบาหลี

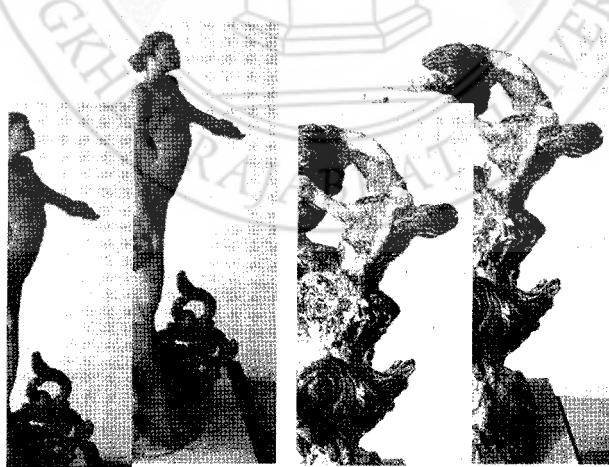
6. การเขียนศิลปะบาติก (*traditional hand - painted batik*) โดยผู้ช่วยศาสตราจารย์ ศุภฤกษ์ ทองประยูร เสนอผลงานศิลปะการเขียนผ้าบาติก โดยมีลวดลายรูปทรงซึ่งได้รับความ บันดาลใจจากสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น เช่น ดอกไม้ ผึ้ง เปลือกหอย สัญลักษณ์เรื่องของจังหวัดสงขลา บาติกเป็นกิจกรรมศิลปะ นำมายังความสุขความเพลิดเพลิน สามารถพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ตาม ความต้องการของตลาด ปัจจุบันศิลปะบาติกได้รับการส่งเสริมจากกระทรวงอุตสาหกรรม และ อาจารย์ผู้สอนได้รับเชิญเป็นวิทยากรให้ความรู้แก่ชุมชนในท้องถิ่นจังหวัดสงขลาและจังหวัดใกล้เคียง และนักศึกษาของสาขาวิศลปกรรมจำนวนไม่น้อยที่ประกอบอาชีพศิลปะบาติก ด้วยย่างศิลปะบาติก ดังรูปที่ 6

รูปที่ 6 ศิลปะเบติกสะท้อนความงามของห้องถินจังหวัดสงขลา ผลงานของ ผศ.ศุภฤกษ์ ทองประยูร

7. พัฒนาการของเซรามิกในศิลปะร่วมสมัยของบาหลี (*development of ceramics in contemporary bali*) โดย ไอ เมด ยาสานา (Drs. I Made Yasana) กล่าวถึง รัฐบาลอินโดนีเซีย ให้ความสำคัญต่อศิลปะการออกแบบเซรามิก โดยการจัดตั้งศูนย์พัฒนาศิลปะเซรามิกและเทคโนโลยี ขึ้นในบาหลี มุ่งหวังที่จะให้มีการเผยแพร่ศิลปะบาหลีผ่านสื่อเซรามิก รวมทั้งบริการออกแบบและเทคโนโลยี เป็นโอกาสที่ดีต่อการศึกษาเซรามิกอันเป็นวิชาที่สำคัญของสถาบันศิลปกรรมอินโดนีเซีย เด่นพachaar ทำให้ผู้จบการศึกษาด้านเซรามิกประกอบอาชีพเป็นนักออกแบบหรือผู้ประกอบการ สร้างผลผลิตสูงความต้องการด้านออกแบบตกแต่งธุรกิจโรงแรม ภัตตาคาร สปา ต่าง ๆ

ศิลปะอุดสาหกรรมเซรามิกเติบโตบนพื้นฐานของวัฒนธรรมบาหลี เช่นเดียวกับจิตรกรรม ประติมากรรมแกะสลัก และนาฏศิลป์พื้นเมือง การสนับสนุนของรัฐบาล ได้ทำให้ศิลปะร่วมสมัยในบาหลีพัฒนาขึ้นมาก ดังรูปที่ 7

รูปที่ 7 เซรามิกสะท้อนความงามวิถีวิถีชาวอินโดนีเซีย ผลงานของ ลิเดีย โพเอตกริ

8. การออกแบบรูปแบบไทย (**Thai style for design**) โดยรองศาสตราจารย์ วรสิทธิ์ มุหะเมรา ศึกษาเนื้อหาและรูปแบบของศิลปะไทยนับตั้งแต่การตั้งถิ่นฐานของชาวะไทยเป็นอาณาจักร สมัยต่าง ๆ เช่น เชียงแสน สุโขทัย อധิราช รัตนโกสินทร์ ซึ่งได้สร้างสรรค์เป็นเอกลักษณ์เฉพาะ ปรากฏในลายไทย จิตกรรม ประดิษฐกรรม สถาปัตยกรรม งานช่าง ต่าง ๆ ทั้งนี้เพื่อนำเนื้อหา และรูปแบบของไทยมาประยุกต์ใช้ในการออกแบบ 2 มิติ และ 3 มิติ ทั้งในรูปแบบประเพณีและ ร่วมสมัย ดังรูปที่ 8

รูปที่ 8 ภาพวาดประกอบลายไทยบรรจุภัณฑ์น้ำสมุนไพรไทย ผลงานของ รศ. วรสิทธิ์ มุหะเมรา

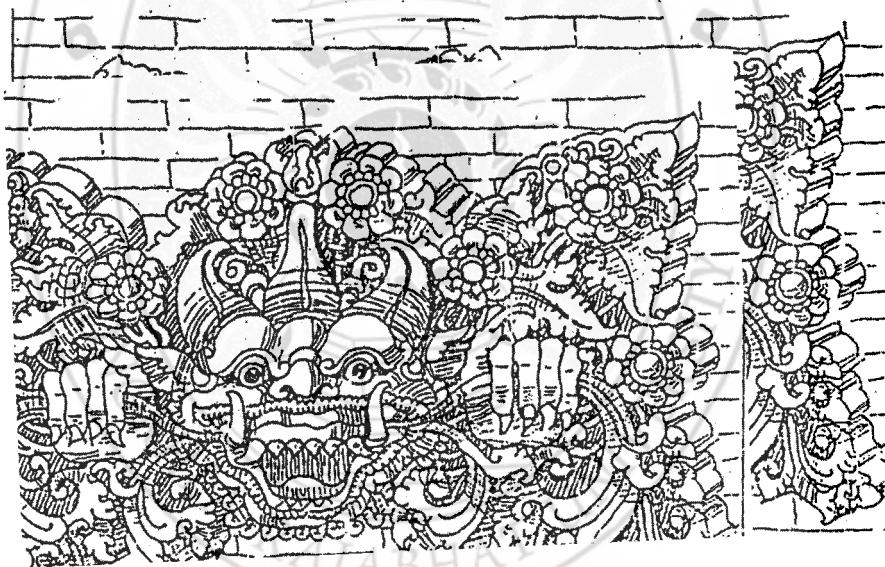
9. การออกแบบลวดลาย (**decorative design**) โดยผู้ช่วยศาสตราจารย์ อ้อยทิพย์ พลศรี เป็นการศึกษาประวัติความเป็นมาของศิลปะการออกแบบลวดลาย แนวคิดต่อการนำลวดลาย ไปใช้ประโยชน์ในการออกแบบตกแต่ง แหล่งความบันดาลใจต่อการออกแบบลวดลาย ที่สำคัญคือ ดอกไม้ไทยหลายชนิด เช่น ดอกบัว ดอกพุทธรักษา ดอกมะลิ ดอกลีลาวดี ดอกเข็ม เป็นต้น มีความ หมายเกี่ยวข้องกับความเชื่อทางศาสนา คติธรรม การดำเนินชีวิต นักออกแบบจึงควรพิจารณา นำไปประยุกต์ใช้เพื่อความเหมาะสม ดังรูปที่ 9

รูปที่ 9 การนำดอกไม้ไทยมาออกแบบลวดลายประยุกต์ใช้เพื่อการตกแต่ง ผลงานนักศึกษาในรายวิชา ของ ผศ. อ้อยทิพย์ พลศรี

10. ความบันดาลใจและการใช้ประโยชน์จากการออกแบบลวดลายรูปแบบประเพณีบาหลี (The inspiration and the Implementation of balinese traditional ornament design) โดยไอ นีโอมันอาทายาสา (Drs.I Nyoman Artayasa) กล่าวถึงกิจกรรมศิลปะของชาวอินดูในบาหลี สะท้อนให้เห็นความต้องการปรับปรุงความงาม และพิธีกรรมเพื่อให้สอดคล้องกับคุณค่าของวัฒนธรรมบาหลี กิจกรรมศิลปะพบเห็นได้ในการเด่นรำ สถาปัตยกรรม ประเพณีรูปปั้น ตัวอักษร จิตกรรม ลวดลายประดับนั้นเป็นส่วนสำคัญ ประกอบอยู่ในกิจกรรมดังกล่าวหรือตั้งแต่ในอาคารขนาดใหญ่จนถึงภาชนะในครัว ลวดลาย เป็นการสร้างสรรค์ศิลปะและการออกแบบเพื่อเพิ่มเติมความงามทั้งในเชิง 2 มิติ และ 3 มิติ มีลักษณะเป็นไปได้ทั้งแบบเรขาคณิตและแบบอื่น ๆ ทั้งนี้เป็นการปรับแต่งไปตามรูปทรงพื้นที่ในผลงาน

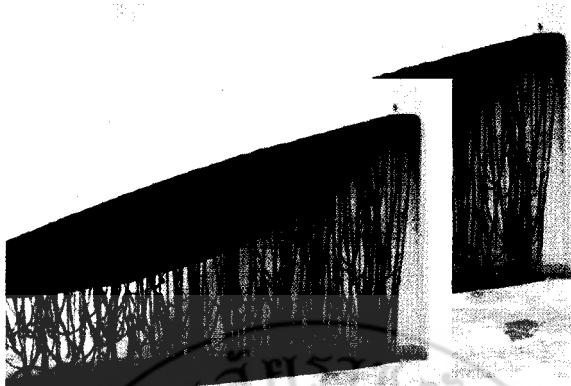
ศิลปหัตถกรรมในบาหลีมีลวดลายหลายชนิด เช่น พีชพันธุ์ สัตว์ แหล่งธรรมชาติ ศาสนา หรือความเชื่อ เป็นความบันดาลใจเพื่อนำมาตกแต่ง เช่น ลวดลายดอกบัว ดอกมะลิ ดอกกุหลาบ เสือโคร่ง ช้าง กวาง ครุฑ มังกร ค้างคาว เป็นต้น ดังรูปที่ 10

รูปที่ 10 ลวดลายรูปปั้นหรือแกะสลักของชาวบาหลี มักติดตั้งบนที่สูง เช่นประดุจ ทางเข้าตัวอาคาร

11. ชีวิตชาวเล (Visualization of seaman life) โดยอาจารย์ระพีพัฒน์ ผลรัตน์ไพบูลย์ เสนอผลงานสื่อผสม ดังรูปที่ 11 โดยได้รับความบันดาลใจจากวิถีชีวิตหมู่บ้านชาวประมง ซึ่งยังคงรักษาด้วยการทำประมงแบบพื้นบ้าน โดยใช้เรือ แทะ awan ขนาดเล็ก ตามแบบ วิธีการดั้งเดิม

หมู่บ้านชาวเลอยู่ทางภาคใต้ของประเทศไทย ยังคงไว้ชีวิตรักษา วิถีชีวิตเป็นของตนเอง มีประเพณี ความเชื่ออันสะท้อนให้เห็นเป็นเอกลักษณ์ ในขณะที่ปัจจุบัน ความเจริญสมัยใหม่ได้แฝงขยายเข้ามามากขึ้น

รูปที่ 11 ชีวิตชาวแล ผลงานสื่อผสมของอาจารย์ระพีพัฒน์ ผลรัตน์เพบูลร์

สาระสำคัญที่ได้จากการศึกษา

ผลงานของอาจารย์แต่ละคนดังได้กล่าวมาจะท่อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบประเพณีกับรูปแบบร่วมสมัย ที่มีอยู่ในกระบวนการสอนศิลปะของห้องสองสถาบัน ซึ่งเป็นผลมาจากการอิทธิพลของธรรมชาติ ความเชื่อ การเปลี่ยนแปลงของสังคมและเทคโนโลยี จึงสามารถจำแนกให้เห็นความคล้ายคลึงกันและความแตกต่างกันได้ ดังนี้

1. รูปแบบประเพณี

1.1 คณะกรรมการศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

1.1.1 มีการสืบทอดรูปแบบ การวาด การระบายสี การย้อม การทำแม่พิมพ์ ซึ่งเป็นกระบวนการที่ทำกันมายาวนาน ด้วยอุปกรณ์เครื่องมือในเชิงหัตถกรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น

1.1.2 มีการใช้รูปทรงสัญลักษณ์ ที่สะท้อนความเชื่อ และปรัชญาของพุทธศาสนา และแบบอินดูผสมผสาน

1.1.3 ลวดลายไทย จิตกรรม ประดิษฐกรรม และสถาปัตยกรรม ของยุคสมัยต่าง ๆ รวมทั้งศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น นับเป็นรูปแบบและเนื้อหาที่สำคัญต่อการศึกษาและการอนุรักษ์เป็นแหล่งความบันดาลใจในการสร้างสรรค์

1.2 สถาบันศิลปกรรมอินโนเชีย เดนพาชาาร์

1.2.1 มีการสืบทอดรูปแบบศิลปหัตถกรรมในท้องถิ่น เช่น การแกะสลัก เครื่องปั้นดินเผา ศิลปะนาฏิก เป็นต้น

1.2.2 ศิลปวัฒนธรรมของชนเผ่าตามหมู่บ้านต่าง ๆ มีความหลากหลาย เป็นแหล่งศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติในท้องถิ่น

1.2.3 ศาสนาอินดูและการประกอบพิธีกรรม ตามความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับเทพเจ้า ทำให้เกิดรูปแบบอันเป็นเอกลักษณ์ศิลปะบาลี

2. รูปแบบร่วมสมัย

2.1 คณะกรรมการศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

2.1.1 การนำรูปทรง ลดลาย แบบประเพณี มาประยุกต์ใช้ในการสร้างสรรค์ด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น คอมพิวเตอร์กราฟิก ในรูปแบบ 2 มิติ และ 3 มิติ

2.1.2 การลดตัดถอนลดลายและความซับซ้อนของรูปทรงมาเป็นแบบเรียบง่าย โดยหลักการจัดองค์ประกอบทางทัศนธาตุ เช่น สี รูปทรง พื้นผิว พื้นที่ว่าง ในผลงานศิลปะ

2.1.3 การใช้วัสดุธรรมชาติในห้องถิน ผสมผสานกับวัสดุสังเคราะห์ตามวิธีการสมัยใหม่

2.1.4 การเสนอทักษะงานสร้างสรรค์ เพื่อเป็นพื้นฐานในการออกแบบประยุกต์ศิลป์ ให้ตรงกับความต้องการของห้องถิน

2.2 สถาบันศิลปกรรมอินโนเวชั่น เด่นพachař

2.2.1 การศึกษาวิจัยความหลากหลายของศิลปวัฒนธรรมประเพณีชนเผ่าต่าง ๆ ทำให้สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในศิลปะและการออกแบบร่วมสมัย

2.2.2 หลักการศิลปะสมัยใหม่ อันเกี่ยวข้องกับการลด ตัดถอนรูปทรงเพื่อความพึงพอใจในความงาม พื้นที่ว่าง นำไปประยุกต์ใช้กับศิลปะแขนงต่าง ๆ

2.2.3 การนำความบันดาลใจจากลดลายแบบประเพณีมาหล่อประยุกต์ใช้ในการตกแต่งอาคารสถานที่ โดยเฉพาะชุมชนท้องที่ เช่น โรงแรม สถานที่ราชการ เป็นต้น

2.2.4 การพัฒนาเทคโนโลยี การผลิตศิลปะเชิงรุกค์ร่วมสมัย ด้วยการรักษารูปแบบวัฒนธรรมบาลี รวมทั้งการพัฒนานักศึกษาเป็นศิลปิน นักออกแบบ และผู้ประกอบการ

สรุป

การสัมมนาในครั้งนี้ ได้สำรวจพบประเด็นความคล้ายคลึงกันด้านการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและความแตกต่างกันในส่วนลักษณะเฉพาะของบาลี ซึ่งเกิดจากแรงกระดุ้นเรื่องการอนุรักษ์ควบคู่ไปกับการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ของกระบวนการสอนศิลปะ จากการอิทธิพลการเดิมโตของอุดสาหกรรมการท่องเที่ยวในห้องถิน เป็นกรณีศึกษาที่เป็นประโยชน์เพื่อนำไปสู่การบูรณาการด้านทักษะความรู้เชิงพาณิชย์ ด้านการสร้างสรรค์ การวิจัย หรือจัดแสดงผลงานร่วมกัน โดยตระหนักรถึงความสำคัญของรูปแบบประเพณีที่สืบทอดประวัติศาสตร์ ศิลปะ และภูมิปัญญาท้องถิน ด้วยการผสมผสานกับเทคโนโลยีในรูปแบบร่วมสมัย เพื่อประยุกต์ใช้กับชีวิตปัจจุบัน

เอกสารอ้างอิง

ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ :
นานมีบุ๊คส์.

Affendi, Yusuf. (2007) . **Colours arrangement of several tradition culture of Indonesia.**

Faculty of Art and Design, Trisakti University.

Allan, Jeremy. (2006). Essential Bali style. **Bali Style.** 1(3), 49 - 55.

Faculty of Fine Arts, Songkhla Rajabhat University. (2007) **Topics for art seminar.**

Papers presented for the seminar on methodologies for teaching the art courses.
ISI.Bali.

Karja, I.Wayan. (2007). **Aesthetic and sublime : Minimal concept in painting.** Faculty of Visual Art and Design. ISI.Denpasar.

Neufeldt, V.& Guralnik,D.B.(1994). **Webster's New World Dictionary** (3rd.ed.). New York : Prentice Hall.

Yasana, I.Made. (2007). **Development of ceramics in contemporary Bali.** Faculty of Visual Art and Design. ISI.Denpasar.